

**Možnosti poznání duchovního  
života – funerální archeologie**

**Zdroje vědeckých informací**

**Etika vědecké práce**

**Renáta Přichystalová**

# Funerální archeologie

- Pohřební archeologie/  
Funeral/Funerary/Burial  
Archaeology/Mortuary  
archaeology
- Archeologie smrti/  
Archaeology of Death  
and Burial



# Funerální archeologie

vývoj pohřebních forem a zvyklostí zaniklých společností:

- vývoj organizace pohřebních areálů
- způsoby pohřbívání (inhumace, kremace, birituální ...)
- budování míst posledního odpočinku (hrobové jámy, mohyly, domy mrtvých, hrobky, mauzolea, symbolická místa pohřbu atd.)
- post-funerální praktiky
- rekonstrukce pohřebních obřadů

# Funerální archeologie

Přidaná hodnota studia funerální archeologie:

- demografie
- zdravotní stav populace (nemoci, zátěže, stresové faktory)
- strava (výživová strategie)
- hygiena
- sociální stratifikace společnosti
- kontakty s jinými kulturními oblastmi
- základní obrysy obrazu náboženství

# Funerální archeologie

Kooperující vědní obory:

- antropologie; tafonomie; paleopatologie; paleoparazitologie; paleogenetika; paleoserologie; izotopové analýzy (strava, původ); geochemické analýzy; radiokarbonové analýzy; paleodemografie; etnoarcheologie; etnografie; religionistika; historie; experimentální archeologie ...



# Funerální archeologie

## The Oxford Handbook of the Archaeology of Death and Burial

Editoři: Liv Nilsson Stutz  
Sarah Tarlow

Oxford University Press 2013



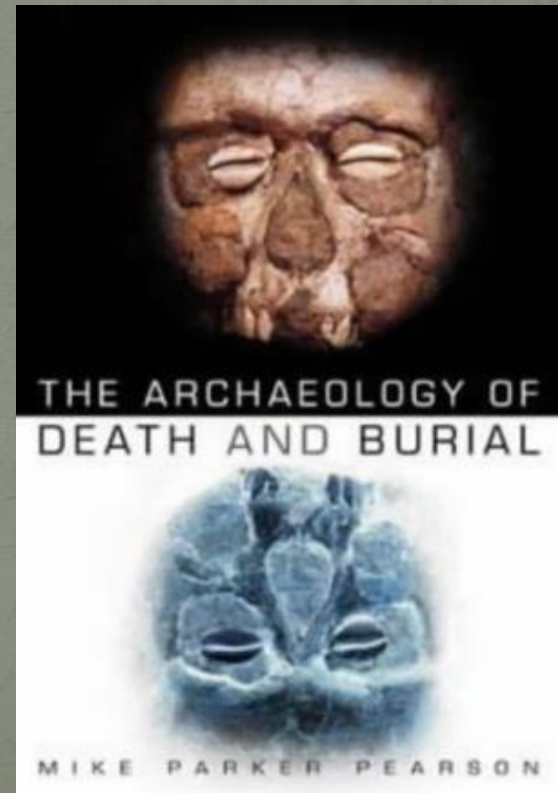
I-15139

# Funerální archeologie

## The Archaeology of Death and Burial

Autor: Mike Parker Pearson

Sutton Publishing Limited 1999



BOUZEK, J. 1982: K otázce využití etnografických paralel při studiu pohřebního ritu v archeologii. Archeologické rozhledy 34, 200–203.

ČERNÝ, V. 1995: Význam tafonomických procesů při studiu pohřebního ritu. Archeologické rozhledy 46, 301–313.

GIBSON, A. –SIMPSON, D. (Eds.) 1998: Prehistoric Ritual and Religion. Sutton Publishing.

CHAMBERLAIN, A. 1994: Human Remains. Interpreting the past. London.

KREKOVIČ, E. (ed.) 1993: Kultové a sociálne aspekty pohrebného rítu od najstarších čias po súčasnosť. Bratislava.

LUTOVSKÝ, M. 1996: Hroby předků. Sonda do života a smrti dávných Slovanů. Praha.



METCALF, P. – HUNTINGTON, R. 1991: Celebrations of Death. The Anthropology of Mortuary ritual. Cambridge.

NEUSTUPNÝ, E. 1983: Demografie pravěkých pohřebišť. Praha.

SOFAER-DEREVENSKI, J. 2000: Children and Material Culture. London – New York.

SPINDLER, K. 1998: Muž z ledovce. Praha.

TICHÝ, R. – ŠTULC, O. (Eds.) 2010: Hroby, pohřby a lidské pozůstatky na pravěkých a středověkých sídlištích. Hradec Králové.

UNGER, J. 2006: Pohřební ritus 1. až 20. století v Evropě z antropologicko-archeologické perspektivy. Brno.

## Web of Science

- od r. 1960 fungoval Science Citation Index (SCI) pod Institute of Scientific Information (ISI)
- v r. 1997 začala svou činnost– internetová modifikace databází ISI - Web of Science
- v r. 2001 byl vyvinut Web of Knowledge – s více oddíly: časopisecké databáze, citační databáze, patentová databáze, specializovaná dtb. chemických sloučenin, genetického sekvenování apod.
- přístup na WOK je zpoplatněn
- z MU je možný vstup k omezenému množství databáze na stránkách

<http://ezdroje.muni.cz/prehled/zdroj.php?id=61&lang=cs>

- musíte být zapojeni v síti MU
- Portál elektronických informačních zdrojů

## SCOPUS

- Scopus je nejrozsáhlejší evropskou databází abstraktů a citací odborné recenzované literatury a kvalitních webových zdrojů.
- Bibliografická a citační databáze vznikla v roce 2004
- Vysoký důraz dává na funkce umožňující sledování, analyzování a vizualizaci výzkumu. Je navržen tak, aby pomáhal vědcům nalézt přesně to, co potřebují.  
Rychlý, jednoduchý a komplexní – Scopus představuje spolehlivý nástroj, určený k přesnému vyhledávání v odborné literatuře.
- Více informací o databázi Scopus naleznete na webové stránce <https://www.scopus.com/home.uri>
- V roce 2008 byla databáze SCOPUS vybrána Radou pro výzkum, vývoj a inovace jako jeden z dalších zdrojů pro hodnocení výsledků vědy a výzkumu institucí v České republice.

## The European Reference Index for the Humanities and the Social Sciences (ERIH PLUS)

- vznik 2008 pod patronátem organizace **European Science Foundation** (ESF)
- zpočátku orientovaná pouze na humanitní vědy
- v roce 2014 byla přesunuta pod patronaci **Norwegian Social Science Data Services** (NSD) a začaly být sledovány i výsledky sociálních věd
- od 9. července 2014, je ERIH PLUS otevřena pro přijetí nových odborných periodik
- <https://dbh.nsd.uib.no/publiseringskanaler/erihplus/>

**Rada pro výzkum, vývoj a inovace** je odborným a poradním orgánem vlády České republiky, který byl zřízen zákonem č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů.

Česky | English

# Rada pro výzkum, vývoj a inovace

Rada Dokumenty Státní rozpočet Informační systém Hodnocení VaVal

Informační systém | RIV

Popis údajů Historické informace Popis odstraňování záznamů o výsledcích 2014

Rejstřík informací o výsledcích a Informace o předávání údajů

<http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsecke=496>

## Google Scholar

- volně přístupný webový vyhledávač, spadající pod společnost Google
- indexuje plné texty nebo metadata z odborné literatury přes řadu formátů a oborů
- poprvé spuštěn v beta verzi v listopadu 2004
- výzkumníci odhadují, že v květnu 2014 obsahoval zhruba 160 milionů dokumentů

## **Sociální sítě**

- speciálně vytvořené pro vědeckou komunitu
- umožňují nahrávat a sdílet odborné práce, sledovat jejich dosah a sledovat výzkum v daném oboru
- mají uživatelům usnadnit vzájemnou komunikaci a spolupráci a umožnit bezplatný přístup k vědecké literatuře

## **Academia.edu**

- byla založena v září 2008, v září 2016 měla 41 milionů uživatelů a 15 milionů nasdílených prací

## **ResearchGate**

Spuštěna v 2008, v září 2011 čítala cca 1 400 000 uživatelů ze 192 zemí světa

# Etika vědecké práce





- **Bernská konvence 1886:** Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl

**(The Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works)**

- Všeobecná copyrightová konvence – Universal Copyright Convention (UCC) – 1952, Ženeva
- Pro podporu ochrany duševního vlastnictví vznikla při OSN v roce 1967 Světová organizace duševního vlastnictví se sídlem v Ženevě (*World Intellectual Property Organization, WIPO*).
- Copyright ©
- Český autorský zákon – Zákon č. 121/2000 Sb. ve znění pozdějších novelizací

**Etika** – tradiční filozofická disciplína;  
zkoumá dobro, morálku, morální jednání a  
jeho normy

- je to obor zabývající se správným jednáním v rámci lidského společenství
- Etický kodex české pedagogické vědy a výzkumu (Průcha – Švaříček 2009)

Co je příčinou neetického jednání?

- Nadměrná ctižádost
- Malá sebekritičnost
- Bezcharakternost
- Nedostatek obyčejné lidské slušnosti
- Nezřízená snaha zvýšit svoji vědeckou prestiž a proslulost
- Neznalost pravidel
- Shoda náhod
- Cesta do pekla dlážděná dobrými úmysly

# Proč vědci/kyně podvádějí?

- Neúměrný tlak na výkon (publikace, granty, přednášky)
  - z vědců/kyň se stávají falešní hráči kafemlejnkové hry na body
- Sborníky jsou vykazovány jako monografie
- Zakládání vlastních recenzovaných časopisů
- Redundance publikačních výstupů
- Připisování spoluautorů ...

Pokud na tuto hru přistoupí – publikují příliš často i banální výsledky – přicházejí o akademickou reputaci a prestiž

Pokud na hru nepřistoupí – nebezpečí, že brzy nebudou mít podmínky pro to dělat dobrou vědu

# Etické zásady

1. Jiní badatelé/lky ve své práci navazují na námi publikované výstupy. Zkreslené publikace vedou k plýtvání časem a zdroji kolegů, kteří se snaží naše výsledky marně zopakovat nebo rozvíjet. Záměrné zkreslování kvality a kvantity výstupů znamená přisvojení si zdrojů a prestiže na úkor těch, kteří se neetického jednání nedopouštějí. U plagiátorství jde o přímé poškození práv kolegů/gyň.

# Etické zásady

2. Výsledky bádání mají často dopad na celou společnost, neboť se stávají zdrojem doporučení při praxi nebo dalšího vzdělávání. Nesprávné či neúplné výsledky/metodické postupy mohou vést k přímému poškození samotných studentů, kteří jsou na univerzitních pracovištích vedeni neeticky smýšlejícími pedagogy.

# Etické zásady

3. Nedodržením etických standardů výzkumu ohrožujeme i sebe, riskujeme vyloučení z přístupu ke grantům, ztrátu zaměstnání i dobrého jména.

- Podezření na neetické konání u kolegy/gyně – za určitých okolností nastupuje riziko, že se staneme spolupachatelem tohoto neetického konání



# Dvě kategorie neetického jednání

## 1. HRUBÉ PORUŠOVÁNÍ VĚDECKÉ ETIKY (scientific misconduct)

Fabrikace, falzifikace, plagiátorství, připisování autorů, duplicitní publikování, falešné/nepravdivé posouzení textu, grantu v recenzním posudku

## 2. SPORNÉ VĚDECKÉ POSTUPY (questionable research practices)

Rozdělení výsledků z jednoho výzkumu do dvou článků (salámové publikování), recyklování textů, vzájemné (reciproční) citování spřízněných kolegů, zkreslené citování, nepřiznaný konflikt zájmů, porušování majetkových autorských práv

# Plagiát

Úmyslné vydávání cizího díla za vlastní

Nedůsledné citování použitých zdrojů a pramenů

Neuvedení / necitování těchto zdrojů

# Autoplagiát

Opakované využití textu z vlastního díla bez řádného uvedení původního /primárního zdroje

I vlastní texty je nutno citovat

# Kompilát

Dílo, které neobsahuje (žádné) originální prvky;  
vzniklo sloučením závěrů z jiných použitých prací

Není považován za vědeckou práci; může však  
sloužit jako informační přehled o určitém tématu

# Parafráze

Vyjadřuje myšlenku z cizího díla použitím vlastních slov a opisů

Parafrázování je ve vědeckých textech povoleno; nutné je dodržet řádné citování originálu

# Falzum

Úmyslné padělání

Záměrné uvádění nepravd

Slovo plagiát je odvozeno od latinského *plagiarius*, byl to ten, kdo unesl svobodnou osobu do otroctví, což římské právo trestalo bičováním (*plaga – rána, úder, náraz*). Toto trefné přirovnání poprvé použil římský básník Marcus Valerius Martialis v 1. století AD, když jakýsi Fidentinus recitoval jeho básně jako své vlastní.

České právo pojem plagiát exaktně nedefinuje

ČSN ISO 5127 (2003): Informace a dokumentace –  
Slovník

Popisuje plagiát jako „představení duševního díla jiného autora, půjčeného nebo napodobeného vcelku nebo zčásti, jako svého vlastního“. Ochrana se týká uměleckého a vědeckého díla, „které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti“.



## ČSN ISO 5127: Informace a dokumentace – Slovník

mezinárodní norma má usnadnit mezinárodní komunikaci v oblasti informací a dokumentace. Uvádí termíny a definice vybraných pojmů vztahujících se na tuto oblast a vymezuje vztahy mezi hesly. Předmět této mezinárodní normy odpovídá předmětu technické komise ISO/TC 46, Standardizace činností souvisejících s knihovnami, dokumentačními a informačními středisky, indexačními a referátovými službami, archivy, informační vědou a publikováním.

# Plagiátorství na univerzitách:

Studentské

Učitelské

Komerční

## Odhalování plagiátů na MU

S plagiátorstvím je spojena otázka, jak plagiáty vyhledávat. Na Masarykově univerzitě slouží k odhalování potenciálních plagiátů speciální aplikace, která je implementována v Informačním systému MU. Systém na odhalování plagiátů umožňuje vzájemné srovnávání dokumentů, které jsou součástí jeho databáze. Pomocí funkce „jako vejce vejci“ je možné najít k danému dokumentu dokumenty obsahově podobné, tedy potenciální plagiáty. Tento nástroj mohou využívat vyučující, administrativní pracovníci i studenti.

V ČR je pro odhalování plagiátů v provozu systém Theses.cz, jenž je provozován také Masarykovou univerzitou a který používají rovněž ostatní české, moravské a slezské univerzity.

Obdobou je systém Odevzdej.cz, jenž opět provozuje Masarykova univerzita a který slouží ke zkoumání plagiátů v seminárních pracích.

<https://www.muni.cz/o-univerzite/uredni-deska/plagiatorstvi>